



## NAUČNÁ STEZKA CVILÍN

### Zvěř

#### 11. zastávka

##### Zvěř

Zvěř je zákonem o myslivosti definována jako obnovitelné přírodní bohatství a jako součást ekosystému. Jednotlivé druhy zvěře jsou v zákonu vyjmenovány, nejde tedy o všechny volně žijící savce nebo ptáky. Mezi veřejností nejvíce vnímané druhy zvěře patří jelen, daněk, srnec, muflon, kamzík, prase divoké (černá). Těmto druhům říkáme zvěř spárkatá. Volně žijící zvěř nemá vlastníka - nepatří tedy ani vlastníku pozemku, ani myslivcům. Po ulovení nebo uhynutí se stane vlastníkem ten, kdo v honitbě má právo myslivecky hospodařit.

V přirozených ekosystémech, neovlivněných hospodářskou činností člověka, mají všechny živočišné i rostlinné druhy svou funkci danou složitými vzájemnými vztahy tvořícími přírodní rovnováhu. Jinak je tomu v člověkem narušených a využívaných ekosystémech. V nich obvykle některé prvky chybí, jiné přebývají. V současných ekosystémech střední Evropy chybí velké šelmy a spárkatá zvěř nemá přirozené nepřátele. Porušenou přírodní rovnováhu tak musí uměle udržovat člověk regulací početních stavů zvěře. Neumí to dokonale - důkazem jsou škody způsobené přemnoženou zvěří v rozsahu, s jakým se v přirozených ekosystémech nesetkáme.

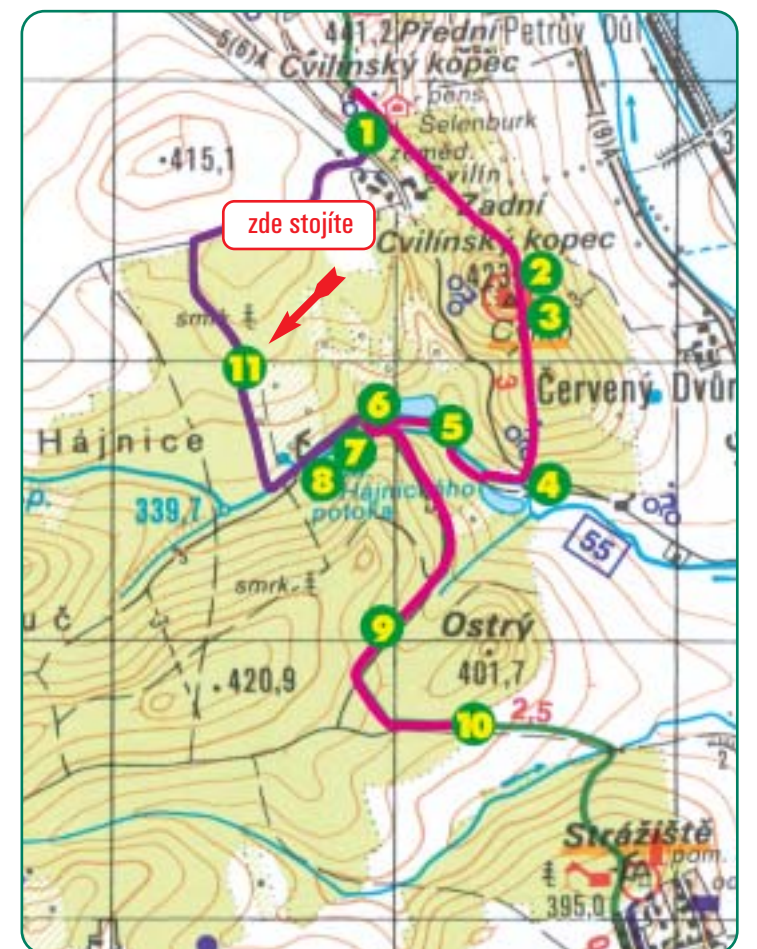
Poškození lesů zvěří uniká pozornosti veřejnosti. Projevu se několika způsoby:

- okusem výhonů mladých stromků
- ohryzem a loupáním kůry
- vytloukáním tenkých kmínků dřevin parůžky.

V případě přemnožení zvěře je důsledkem škod zvěří zejména ochuzování druhové skladby lesa, zhoršování kvality dřeva hnilobami, větší náchylnost k lámání kmenů větrem a zhoršení ekonomiky obhospodařování lesa (náklady na ochranu proti zvěři, opakované zalesňování a snížené výnosy za dříví).

K přemnožení spárkaté zvěře docházelo v různých oblastech po vyhubení velkých šelem vícekrát. Vždy si ale vlastníci pozemků, vrchnost, ale i sedláci dokázali poradit - vždyť půda je živila. V mnoha oblastech se nejproblémovější jelení a černá zvěř vyskytovala výhradně v oborách. Stejně tak tomu bylo až do druhé světové války i v českých zemích. Po válce byly obory zrušeny nebo se ploty prostě přestaly udržovat a jeleni a divočáci se dostali do volné přírody. Při absenci velkých šelem se velmi rychle rozmnožili. Od šedesátých let 20. století způsobuje zvláště jelení zvěř v lesích obrovské škody, jejichž následky ponese ještě další generace. Tato situace s malými výkyvy po roce 1990 trvá dodnes (r. 2003).

Zvěř sama však není pravým původcem poškození lesů. Tím je nesprávný způsob mysliveckého obhospodařování zvěře. Aby se totiž mohl les vyvíjet přirozeně, je nutné udržovat poměrně nízké početní stavy zvěře. To v přírodě spolehlivě zajistí rys, vlk, medvěd, a svou kořist si tyto šelmy nikdy nevyhubí. Myslivost jako zájmová a současně hospodářská činnost však přírodní hustotu populací zvěře udržet nedokáže. Při nízkých, přírodě blízkých stavech zvěře by lov jako zájmová činnost přestal být efektivní a tudíž zajímavý pro většinu myslivců. Zvěř by prostě nebyla v lese "vidět". Konflikt mezi zájmy ochrany přírody a lesnictvím na jedné straně a myslivostí na straně druhé je obtížně řešitelný. Vyřešit jej však naše společnost musí, chceme-li dosáhnout ozdravení lesů a zabránit kalamitám v budoucnu.



##### Srnec obecný

Srnčí zvěř pozoruhodně mění chování v období rozmnožování - říje. Ta probíhá podle počasí v letních měsících. Srnci jsou v říji velice neopatrni a i neumělé písčání je přivábí. Jsou dokonce známy případy, kdy srnec přiběhl do blízkosti budov v reakci na písčání kolečka, kterým zaváželi maltu při stavbě.



##### Koroptev polní

Koroptev polní se stala za necelých 100 let z oblíbené lovené zvěře ohroženým druhem zařazeným mezi druhy zvláště chráněné dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Hlavní příčiny úbytku koroptve jsou nedostatek vhodných míst pro hnízdění (sclouvání pozemků a rozorávání mezi - homogenizace polního ekosystému); snížení potravní nabídky zvláště pro kuřata (vliv používání pesticidů); snížení potravní nabídky během zimního období (preferování ozimů v osevních plánech a rozorávání stnišť na podzim); zvýšení predace zvláště v době hnízdění (nedostatek úkrytů).



##### Jezevec lesní

Jezevci mají obdivuhodné stavitelské schopnosti. Jejich doupata, lidově zvaná hrady, jsou pověstná svou rozlehlostí. Chodby o průměru až čtvrt metru v nich sahají do hloubky pěti metrů a v několika patrech nad sebou se kříží. Celkově mohou dosáhnout délky padesáti až sta metrů a jezevci je obývají po řadu generací.



##### Bažant obecný

Celkem se rozlišuje 27 poddruhů, rozšířených původně v Asii. Do Evropy byl bažant přivezen již v Antickém Řecku, odkud se pak rozšířil přes Řím prakticky do celé Evropy a v nové době i do Ameriky a na Nový Zéland. V současné době se v ČR populace bažanta obecného udržují prakticky jen v okolí bažantnic umělým odchovem mláďat a jejich vypouštěním do přírody.



##### Prase divoké

Prasata (divočáci, zvěř černá) jsou dnes značně přemnožená, ale přesto dokáží žít velice skrytým způsobem života. Přes den se schovávají v hustých křovinách, velice často v rákosí rybníků, v lánách kuřice, a aktivní jsou teprve v noci. Při vysokých stavech působí značné škody na zemědělských plodinách.



##### Liška obecná

V zimě, především ale v období kaňkování, tj. v době liščích námlov, od ledna do března, můžeme v noci zaslechnout chraptivý, protáhlý štěkot lišek. Myslivecky řečeno, lišky skolí. Skolení je hlasový projev, kterým liška oznamuje svým soukmenovcům něco na způsob "tady jsem a toto je mé teritorium".

## LESY ČESKÉ REPUBLIKY – VSTUPETE BEZ KLEPÁNÍ

